

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3351/2019
17.10.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Зоране Делибашић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиље-противтужене АА из ... (у даљем тексту: тужилја), против туженог-противтужиоца ББ из ..., са боравиштем у Републици ... (у даљем тексту: тужени), чији су пуномоћници Миле Петковић и Бојана Стојановић, адвокати из ..., ради измене одлуке о поверавању детета, висини издржавања и начину одржавања личних односа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 264/17 од 15.06.2018. године, у седници већа одржаној дана 17.10.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија туженог, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж2 264/17 од 15.06.2018. године у ставу трећем изреке, тако што се **ПРЕСУЂУЈЕ**:

УРЕЂУЈЕ СЕ начин одржавања личних односа малолетног детета ВВ из ... са туженим ББ из ..., са боравиштем у Републици ..., као родитељем са којим не живи, на тај начин што ће тужени виђати малолетно дете током прве половине зимског распуста и 15 дана у првој половини летњег распуста и то тако што ће место виђања детета бити у ..., у ... или у .., у складу са исказаном вољом детета, те се утолико мења пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 292/10 од 21.04.2010. године у ставу трећем изреке.

У преосталом делу, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 264/17 од 15.06.2018. године - става првог, другог, четвртог и петог изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зајечару П2 322/2011 од 11.03.2016. године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилје којим је тражила да се уреди начин одржавања личних односа малолетног детета ВВ и њеног оца – туженог ББ на начин да се њихови контакти убудуће одвијају у присуству мајке као законског заступника детета и да се на тај начин измени пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 292/10 од 21.04.2010. године у ставу трећем изреке, односно у делу који се односи на уређење личних односа између малолетног детета и оца. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог којим је тражио да се обавезе да доприноси

издржавању малолетног детета месечним износом од 100 евра, почев од дана подношења противтужбе па убудуће док за то постоје законски услови или док се пресуда не измени, до 10-ог у месецу за текући месец, а преко законског заступника - мајке АА из ..., те да се на тај начин измени пресуда Основног суда у Зајечару П2 104/14 од 23.09.2014. године у ставу првом изреке. Ставом трећим изреке, усвојен је противтужбени захтев туженог и уређен је начин одржавања личних односа малолетног детета ВВ са оцем, овде туженим ББ из ..., тако што ће дете проводити код оца сваки први и трећи викенд у месецу, почев од петка у 18 часова до недеље у 18 часова, као и два државна и два верска празника, а по договору са мајком детета, те је у том смислу измењена пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 292/10 од 21.04.2010. године у ставу трећем изреке- делу који се односи на уређење личних односа малолетног детета и оца. Ставом четвртим изреке, одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Допунском пресудом Основног суда у Зајечару П2 322/2011 од 22.03.2017. године, одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог у делу којим је тражио да се малолетно дете ВВ повери њему на самостално вршење родитељског права, те да се на тај начин измени пресуда Општинског суда у Зајечару П. 436/2009 од 16.06.2009. године у ставу првом изреке.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 264/17 од 15.06.2018. године, ставом првим изреке, укинуте су пресуда Основног суда у Зајечару П2 322/2011 од 11.03.2016. године у ставовима другом, трећем и четвртм изреке и допунска пресуда Основног суда у Зајечару П2 322/2011 од 22.03.2017. године и пресуђено је тако што је: ставом другим изреке одбијен као неоснован противтужбени захтев туженог у делу којим је тражио да му се малолетно дете ВВ повери на самостално вршење родитељског права и да се на тај начин измени пресуда Општинског суда у Зајечару П 436/2009 од 16.06.2009. године у ставу првом изреке; ставом трећим изреке уређен је начин одржавања личних односа између малолетног детета ВВ и туженог ББ, као родитеља са којим не живи, на тај начин што ће тужени виђати малолетно дете током прве половине зимског распуста и 15 дана у првој половини летњег распуста и то тако што ће место виђања детета бити у ... и то у ... као месту где дете живи, у складу са исказаном вољом детета, те је утолико промењена пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 292/10 од 21.04.2010. године у ставу трећем изреке; ставом четвртим изреке одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог у делу којим је тражио да се он обавезе да доприноси издржавању своје малолетне ћерке ВВ са месечним износом од 100 евра, почев од дана подношења противтужбе па убудуће док за то постоје законски услови или док се пресуда не измени, до 10-ог у месецу за текући месец, а преко законске заступнице - мајке АА, те да се на тај начин измени пресуда Основног суда у Зајечару П2 104/14 од 23.09.2014. године у ставу првом изреке; ставом петим изреке, одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је, преко пуномоћника, благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 49/13-

УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 – у даљем тексту: ЗПП) и члана 208. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/2005, 72/2011 и 6/2015), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Другостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, на коју се у ревизији посебно указује, јер је савесно и брижљиво оценио сваки доказ засебно и све доказе као целину и на основу резултата целокупног поступка, по свом уверењу, одлучио је које ће чињенице да узме као доказане. За своју оцену доказа другостепени суд је дао довољне, јасне и аргументоване разлоге, које прихвата и Врховни касациони суд, а слободно судијско уверење се ревизијом не може побијати. Наводи ревизије о учињеној битној повреди из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП не могу бити ревизијски разлог. Такође, по оцени ревизијског суда, другостепени суд је у образложењу побијане пресуде оценио све битне жалбене наводе и о њима дао прихватљиве разлоге за овај суд.

Према чињеничном стању утврђеном након отварања расправе од стране другостепеног суда, пресудом Општинског суда у Зајечару П 436/09 од 16.09.2009. године, малолетно дете странака ВВ, рођена ... године, поверена је мајци, овде тужилји, на самостално вршење родитељског права. Истом пресудом обавезан је тужени да доприноси издржавању малолетног детета са 100 евра месечно у динарској противвредности, почев од дана подношења тужбе у тој парници па док за то постоје законски услови, и уређен је начин виђања оца са малолетним дететом по два дана на три месеца од 2010. године у трајању од годину дана, у присуству мајке, а ради адаптације детета на оца. Након периода адаптације уређен је начин виђања тако што би отац проводио са дететом по седам дана зимског и летњег распуста у ..., у наредних годину дана, а након тога по половину зимског и летњег распуста према нахођењу оца, а у договору са мајком. Наведена пресуда је преиначена пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 292/10 од 21.04.2010. године у делу одлуке о издржавању тако што је обавезан тужени да на име доприноса за издржавање малолетног детета плаћа месечно износ од 120 евра, а преиначена је и одлука о начину одржавања личних односа туженог са малолетним дететом тако што је одређено да ће малолетно дете са оцем проводити по два дана на свака три месеца почев од 21.04.2010. године до 20.04.2011. године, као и државне и верске празнике који се признају по прописима Републике Француске од 10 до 20 часова у присуству мајке на територији Републике Србије, а почев од 21.04.2011. године па убудуће по два дана на свака три месеца, државне и верске празнике који се празнују по прописима Републике Француске и 20 дана у летњем периоду без присуства мајке. Пресудом Основног суда у Зајечару П2 104/2014 од 23.09.2014. године обавезан је тужени да на име доприноса за издржавање малолетног детета плаћа месечно износ од 160 евра, почев од 05.03.2014. године па убудуће док за то постоје законски услови.

Тужени је након развода брака са тужилђом добио сина ГГ, рођеног ... године, а брак са ДД је засновао 06.10.2012. године. Тужилђа је у радном односу на неодређено време у Специјалној болници ... и према обрачуну зараде за

фебруар 2011. године иста је по том основу остварила нето зараду од 19.455,00 динара месечно. Тужила сада остварује зараду од око 30.000,00 динара месечно. Према платној листи за туженог који ради у Општини у граду ... у Републици ... од 31.02.2009. године исти је остварио нето зараду од 674,51 евро. За октобар 2011. године његова нето зарада је износила 749,38 евра, а за април 2011.године 731,68 евра. Малолетна ВВ има редовне потребе које одговарају њеном узрасту и за њено издржавање је потребно издвојити око 200 евра месечно (по процени мајке). Тужени долази у ... једном до три пута годишње, колико му то посао дозвољава. Његова тренутна месечна зарада је 1.200 евра, у ... има свој стан и плаћа само трошкове одржавања. Живи у ... са трећом супругом са којом има ћерку ЂЂ, рођену ... године. Супруга туженог остварује право на накнаду на име породилског одсуства у износу од око 300 до 350 евра и ту накнаду ће остваривати око три године. За издржавање малолетног сина ГГ тужени плаћа месечно 80 евра. Малолетна ВВ је након раскида заједнице живота родитеља поверена мајци, овде тужили, на самостално вршење родитељског права, уз право да виђа оца на начин регулисан пресудом Општинског суда у Зајечару П 436/09 од 16.09.2009. године. У накнадно вођеним судским поступцима, тужени је наводио да пресуда није испоштована у делу виђања малолетног детета и да је са тужилом покушавао да се договори око виђања, али да она то није желела и да је договор успео да постигне са њеним родитељима и сестром. Тужила је тада наводила да су њени родитељи и сестра одобравали виђање детета са туженим мимо њеног знања. Тужила уз помоћ својих родитеља брине о малолетном детету, о њеном здрављу, васпитању, школовању, обезбеђује редовну исхрану, одећу, обућу и играчке, те адекватно обавља своје родитељске дужности и пружа детету емоционалну подршку и љубав. Малолетно дете је више везано за мајку него за оца јер је од рођења била упућена на њу. Живи са мајком у конфорном и лепо сређеном стану у којем има своју собу. Стручни тим Центра за социјални рад у ... је навео да су из разговора са туженим добили информацију да због поремећених односа мајка онемогућава контакт детета са оцем и да се њихово виђање никада није реализовало на начин одређен пресудом. Отац остварује контакт са дететом преко телефона и интернета, а изражава жељу да више времена проводи са дететом, да проводи по 20 дана летњег и зимског распуста и да дете води у ... где би имало добре услове за боравак. Према допунском мишљењу Центра за социјални рад, оба родитеља су мотивисана да брину о малолетном детету и имају одговарајуће капацитете и могућности за то. Малолетно дете је одрасло у породици мајке за коју је јако емотивно везана и у њеном је најбољем интересу да остане у породици мајке. У циљу стицања породичног идентитета изузетно је важно да малолетно дете оствари релације са оба родитеља и да у складу са тим има редовне контакте са оцем. У допуни налаза и мишљења од 02.04.2015. године, Центар за социјални рад је изнео мишљење да отац жели да виђа малолетно дете 45 дана у току летњег распуста, које време би дете са њим проводило и у ... и у ..., док се мајка противила да дете одлази у породицу оца и предложила је да виђање за почетак буде у ..., док се дете не прилагоди да са оцем проводи дуже временске периоде. Дете је приликом последњег сусрета наводило да жели да се са оцем виђа у Дете би требало припремити за виђање са оцем од стране мајке како би дете постепено прихватило да време проводи и у породици оца, како у ... тако и у У допуни налаза и мишљења од 20.11.2015. године, Центар за социјални рад у ... је поновио важност остваривања релације детета са оба родитеља и навео је жеље и предлоге сваког

од родитеља везане за начин одржавања личних односа оца и малолетног детета, али није изнео конкретан предлог везан за начин организовања одржавања личних односа. У коначном извештају Центра за социјални рад у ... од 31.05.2018. године наведено је да је малолетна ВВ сада ученица петог разреда основне школе, да остварује одличан успех и да поред школских обавеза има пуно ваннаставних активности, да похађа музичку школу, иде на часове енглеског и тренира тенис и одбојку. Малолетна ВВ се током разговора изјаснила да жели да живи са мајком као и до сада, али да жели да виђа оца за време распуста када он дође у ... и да за сада не жели да иде без мајке у Према мишљењу Центра, нису уочени основи за измену одлуке о вршењу родитељског права, јер нема назнака да је мајка компромитовала своје родитељске способности тиме што је малолетном детету дала да проба пиво из чашице током породичног ручка. У погледу модела виђања малолетног детета са оцем, а код чињенице да је дете странака сада школског узраста, мишљење Центра за социјални рад је да је целисходно да се виђање детета са оцем уреди током школских распуста и то половину зимског распуста и 15 дана у првој половини летњег распуста, с`тим да место виђања треба да буде у

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилно применио материјално право када је одлучио да не мења раније донету судску одлуку којом је малолетно дете парничних странака поверено мајци на самостално вршење родитељског права, налазећи да је у актуелној породичној ситуацији таква одлука и даље у најбољем интересу малолетног детета, у смислу одредби члана 6. и 266. Породичног закона и члана 3. Конвенције о правима детета.

Врховни касациони суд налази да се ревизијом неосновано побија правноснажна пресуда у делу одлуке о вршењу родитељског права.

Наиме, најбољи интерес детета је императивни критеријум приликом предузимања свих активности и одлучивања о питањима која се тичу права детета и то је правни стандард који суд процењује у сваком конкретном случају у зависности од околности случаја. При томе, судови су дужни да пре доношења одлуке о заштити права детета или о вршењу родитељског права затраже налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима, сходно одредби члана 270. Породичног закона, али и да посвете дужну пажњу мишљењу детета спрам његових година и зрелости, сходно одредбама члана 266. истог закона.

Наводи ревизије се претежно односе на оцену доказа изведених у поступку расправе пред другостепеним судом и у вези са тим неправилно утврђеног чињеничног стања. Према оцени Врховног касационог суда другостепени суд је, супротно наводима ревизије, правилно и у складу са чланом 8. ЗПП ценио све доказе изведене у поступку који су од значаја за одлуку о вршењу родитељског права, а посебно налаз и стручно мишљење надлежног органа старатељства у према коме се тужила адекватно стара о малолетном детету странака од рођења и нису компромитоване њене родитељске способности и капацитети да и даље самостално врши родитељско право на адекватан начин. При томе, другостепени

суд је правилно ценио и непосредно изражено мишљење малолетног детета које је јасно изразило своју аутентичну жељу да и даље живи са мајком. Самим тим, по оцени ревизијског суда, у актуелној породичној ситуацији странака није у најбољем интересу малолетног детета да буде поверена оцу на самостално вршење родитељског права, јер би то захтевало велике промене у смислу прилагођавања детета новом начину и месту живота, будући да тужени живи са својом новом породицом у У актуелној ситуацији, најбољи интерес детета је да се не мења досадашња одлука о самосталном вршењу родитељског права од стране мајке, уз редовно виђање оца у циљу очувања породичног идентитета.

Међутим, у погледу начина одржавања личних односа малолетне ВВ са туженим као родитељем са којим не живи, основано се ревизијом указује да побијана одлука другостепеног суда да се виђање одвија само у месту пребивалишта детета (...) није прилагођена њеном најбољем интересу. Наиме, у погледу модела виђања надлежан орган старатељста је у коначном извештају од 31.05.2018. године изнео мишљење да је због школских обавеза малолетне ВВ целисходно да се њено виђање са оцем, који живи и ради у иностранству, одвија искључиво током школских распуста (половину зимског распуста и 15 дана у првој половини летњег распуста) и да њихово виђање, према жељи детета, буде у Центар за социјални рад се није изјашњавао у ком месту у ... треба да се одвија њихово виђање, док је малолетно ВВ изразила жељу да виђа оца како у ... тако и у ..., где тужени има стан и где борави када дође у Сходно наведеном, одлука суда да се виђање одвија искључиво и само у ... није оправдана изведеним доказима, јер не постоји изричит предлог органа старатељства у том правцу, нити је то изричита воља малолетног детета. Врховни касациони суд прихвата наводе ревизије да таква одлука онемогућава туженог да личне односе са својим дететом одржава уз квалитетно проведено заједничко време у његовом стану у ..., где има све услове за дететов пријатан боравак током распуста, што би и било у најбољем интересу детета будући да је виђање одређено у континуитету од неколико дана током распуста. Малолетна ВВ је актуелно узраста ... година, који је довољан да без присуства мајке проводи периоде распуста сама са оцем у његовом дому у ..., у складу са исказаном вољом, уз ангажовање мајке да је на прави и афирмативан начин припреми за боравак код оца.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП делимично преиначио побијану пресуду у делу одлуке о одржавању личних односа малолетног детета и родитеља са којим не живи, као у ставу првом изреке ове пресуде.

Врховни касациони суд је имао у виду да ревизија туженог не садржи посебне разлоге у делу одлуке о издржавању малолетног детета, па одлуку није испитивао у том делу.

Са изнетих разлога, у преосталом делу Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке, применом члана 414. став 1. ЗПП, без детаљног образлагања своје одлуке у смислу одредбе став 2. истог члана.

Одлука о делимичном преиначењу другостепене пресуде по оцени Врховног касационог суда не утиче на правилност одлуке да свака странка треба

да сноси своје трошкове ове парнице, која је и даље у складу са разлозима правичности, у смислу члана 207. Породичног закона.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић